

מסורת הש"ס

(א) מו"ק ט. ע"ש שכתב. מנחות
קו. מדות פ"ד מ"ן, (ב) ג"ב ג"א;
(ג) ז"ב ג, (ד) חספתא דמגילה
פ"ב ה"י ע"ש, (ה) שנת סא: (מס'
סופרים פ"ה הלכה י"ג),
(ו) חספתא דמגילה פ"ב ה"ט
(ז) חספתא דמגילה פ"ב
ה"ט, (ח) ונ' כל ז"ל, (ט) במנחות
קו. מירצו כמו הכא אבל בשבת ז.
ד"ה מכללא הניחו זה בקושיא,
(י) (עזרא ו ט),

תורה אור השלם

1. וְאֶגְרָתָא אֵל אֲקֹס שְׁמֵר
הַפְּרָסִים אֲשֶׁר לְמִלְךָ אֲשֶׁר יִתֵּן
בְּיָדְךָ עֲצִים לְקָרֹת אֶת שְׁעֵי
הַבִּיצָה אֲשֶׁר לְבֵית הַלְּחֹמֹת
וְעֵינִי לְבֵית אֲשֶׁר אֲבֹא אֵלָיו
וְיִתֵּן לִי הַמֶּלֶךְ כִּד אֲחִי
שְׁתּוּבָה עֲלַי׃
2. כִּי תִזְרֶה גִּדְרִי לִי אֲלֹהֶיךָ לֹא
תֵּאֵחָר לְשִׁלְמוֹ בִּי דֶרֶשׁ יִדְרָשׁוּ
יְיָ אֲלֹהֶיךָ מַעֲמֹךְ וְיִזְהֶה כִּב
חֲסִי: דְּרִבִּים כִּב כִּב

הגהות הב"ח

- (ח) רש"י ד"ה לא נדר ולא
הקדש לדקה דסתם:

מוסף רש"י

אמה בליא עורב. טבלאות של
אמה על אמה היו עושין והן חדין
כספין כנינומיהס ומסממין חדין
בטולן ומחפין בתן גגו של היכל
למטע את העורבים מליבס (שבת
ז. ובענין מנחות קד). לו: אגג כלה
ומקצר למעלה עד כלה ומחפין
אחורס שס בנחל ומסממין כני
שלס ישבו העורבים עליו (מרק"ט.
דידי בתוס. ש. כו יאד. יקון
מקור השס ויגמנו (שבבס יאד.)

רבינו גרשום

[illegible]

הכל מעריכין פרק ראשון ערכין

בַּתְּחִילָה. בתחילת הבנין אין מקבלין דשמאל לרפיון ידים מתכוונין:
לחזק את ידו^(א) בדרך הלזן לומר רפיון ידים מקבלין. ל"א בתחילה
בשאלה הימה אימתן של ידו^(ב) עובדי כוכבים עליהן אין מקבלין אבל לבסוף
וראשון עקר וזה אינו טעם דהא כל ימי צית
שני הימה אימת העובדי כוכבים
ועליהן ובתחילתו יותר מסופו. ור"ס
בתחילה נמי אמקדש ראשון
מאי מוסיב ליה לקמן
ומתואגרת אל אסף וגו' דהיינו במקדש
דבר מסויים. שגראה צעין
אין מקבלין מהס דגנאי הוא ועוד
שמתפארים צו: דמה לו עורב.
נקט אמה דאמר' צפרק צתרא
(דף קו.) הרי עלי צרול לא
פחות מאמה על אמה לכליל עורב
שהיו מציאי טבלאות של צרול אמה
ועל אמה ובהן מסמרות גבוהין אמה
ומחפצין ומחפצין רשע הגג של
היכל לגרש אל העורבים שלא ישיטו
כליל לשון י"ס שגמרת אלה העורצין
ר"ס יהודה אמר רב

כמו י' כ"ל ירדכי כ"ל פרוחי דלמר
במסכת דנה (דף י' ע"ט) שהיה
מגרש ט' וצוין ממטו בשעת תשמיש
ממשו חנינות דלמור לשמש מטו
בפני כל ח' ל"א כלל עורב מונע
העורצים כמו (תהלים מ) לא תכלא
רחמך: ואגרם אל אסף שומר הפרס
(יחזקאל ו') והיו בתחילת בנין וקשקיל
צדק הבית מכורש: דלא הדרג י' צה.
והואיל ותחלתו לטובה תכחין שוב אלו
תאחר: מכיון של תבואת עלמין: אינו
מחזיר דעת ישראל הפרשניה. שלמקום
במסכתות ישראל הולכת תלך וז' ל"א
בשיראל אמר לי להפרישה ורשון
בשמימתי: טעונה גניזו. ואסורה בהנאה
דחיישינן שמה י' צללו לשמים לשם
ההקדש הילכך יגזו. וזמון הזה עסקין
במקדש אסור בהנאה כדמניא (בבבא
דף ג:) אין מקדישים ואין מעריכין
בזמן הזה ואם הקדיש בהמה תיעקר
פירות כמות וכלים ירקבו: יגור. ויחמור
השם ויגזו החמירה וישתמש
במותר ואינו צדק הכנסת: לשמים.
להקדש וזמון הזה אין לו תקנה: טעמא
דשם כבוד עליה. דמוכחא מילתא
(יחזקאל צד) צללו לשמים שהרי כתב עליה שמו של
הקדש: שם שלא במקומו אינו קדוש.
בכלומר חזקו קדוש אלף מקום השם
ואותה חמירה תיגזו והשאר יבנה צדק
הכנסת כי אמר דעת ישראל
הפרשניה. ל"א שם שלא במקומו כגון
על גבי קורות וכלים לא קדיש דלא הוי
מקומו אלף על הטייר ושיכתוב המקרא
שם השם כדמנימו אלף של לצדו הוי
שלא במקומו ולא קדיש ורשון שמימי
הוא עיקר: טעמא. לצדיו ולאחר
מן יסלם: אלף לאחר. להלוותה לחזירו
אלא דלעזמו איכא למימר על מנת כן
היקדש לצדקה שאם יטערך יטולנה
וישלם אחת שאלו חזירו לא אסיק
לאחרת: לא שאלו דמותר לצדקה
לדעה דכיו

דאמער עלי וקיבלה באחריות לענין גניבה ואבידה כדדיה דמי:
אבל אמר הכי וז. ולא אמר עלי צעינא צעי למיחב: כי היכי
לענייני צעינא באחריות. דכיון דמשמענא הוי כשולח יד בפקדון
אקמה לה ברשותיה לענין משלומין אבל אמר עלי דבלא הכי
מחייב באחריות לא שמתא חלל לש. ומותר: לא נדר (א) דקא.
דקמח נדר דמי עלי לבנה: וזו צבל נאמר. והכי משמע נדר דהא.
הדקדקה דקאי עליה צבל מאחר כנדר (ב) דקאמר בפרק קמא דר"ה
(א) צפין [דברים כג] וז דקדק: לשמעא. דהאומר סלע וז לדקדק כו':
אמון הכי מפניו לה. דרב נחמן מוהר לשנותה סממא קאמר ורבי
פירשה בין לעצמו בין לאחר ורבא הדר פירשה בין עלי
בין הכי וז אכן בהדיא מתנין (ב) כו' ופירושה כדרב נחמן:
רבי

וְהָאֵלֶּיךָ לְרַפְּיוֹן יָדִים מִתְכוּוֹנִין:
יָדִים מִקְבְּלִין. לֵ"א בְּתוֹמָה
לֵהֲיוֹן אֵין מִקְבְּלִין אֲבָל לְנֶסֶף
יִזְנוּ טַעַם דִּהָא כֹּל יָמֵי צִית

תנא חדא עובד כוכבים שהתנדב נדבה
לברך הבית מקבלים ^א ה'ימנו ותניא אידך
אין מקבלין א"ר אילא א"ר יוחנן לא קשיא הא
בתחילה הא בסוף דאמר ר' אסי אמר רבי
יוחנן ^בבתחילה אפילו מים ומלא אין מקבלין
מהם בסוף דבר המסויים אין מקבלין דבר
שאינו מסויים מקבלין היכי דמי דבר המסויים
אמר רב יוסף כגון ^אאמה כליא עורב מתיב
רב יוסף ^בואיגרת אל אסף שומר הפרדס אשר
למלך וגו' אמר ליה אבוי ^אשני מלכותא דלא
הדרא ביה דאמר שמואל ^אלא אמר מלכותא
עקרא שורי עקר שורי ולא הדר ביה: אמר
רב יהודה אמר רב ^בעובד כוכבים שהפריש
תרומה מכריו בודקין אותו אי ^אבדעת ישראל
הפרישה תינתן לכהן ואם לאו טעונה גזירה

חיישינן שמא ^א בלבו לשמים מיתבי ^ז עובר
כוכבים שהתנדב קורה ^ז ושם כתוב עליה
בודקין ^ב אותו אם אמר בדעת ישראל
הפרשתיה יגוד וישתמש במותר ואם לאו
טעונה גזירה חיישינן שמא ^א בלבו לשמים
טעמא דשם כתוב עליה דבעיא גזירה הא אין
שם כתוב עליה לא בעיא גזירה הוא הדין
ידאע"ג דאין שם כתוב עליה נמי בעיא גזירה
והא קמ"ל דאע"ג דשם כתוב עליה יגוד
וישתמש במותר דשם שלא במקומו לאו
קדוש ^א דתנן ^א היה כתוב על ידות הכלים
ועל כרעי המטה הרי זה ^א יגוד ויגזו אמר רב
נחמן אמר רבה בר אבובי ^א האומר יסלע זו
לצדקה מותר לשנותה סבור מינה לעצמו או
לאחר לא איתמר אמר רב אמי אמר רבי
יוחנן בין לעצמו בין לאחר אמר רבי זעירא
לא שנו אלא דאמר עלי אבל אמר הרי זו
בעינא בעי למיתבה מתקף לה ^א רבא אדרבה
איפכא מיסתברא אמר זו משתמש בה כי
הכי דליחייב באחריותה אבל אמר עלי לא
אלא ^א ולא שניא: תניא כוותיה דרבא נדר
צדקה ואין הקדש צדקה מאי קאמר לא
נדר ^א ולא הקדש צדקה אלא לאו הכי
קאמר צדקה ^א הרי היא ^א ככלל תאחר ואינה
כהקדש דאילו הקדש אסור לאשתמושי
ביה ^א ואילו צדקה שרי לאשתמושי ביה אמר
רב כהנא אמריתא לשמעתא קמיה דרב
זביד מנהדרעא אמר אתון הכי מתניתו לה
אנן הכי מתנינן לה אמר רב נחמן אמר
רבה בר אבובי אמר רב האומר סלע זו
לצדקה מותר לשנותה בין לעצמו בין לאחר
בין אמר עלי בין אמר הרי זו: ^א "ר"י סלע
זו לצדקה עד שלא באתה ליד גבאי מותר
לשנותה משבאתה ליד גבאי אסור לשנותה
איני

בזה ואזידה כדדיה דמי:
 גא בעי למיחב: כי היכי
 הוי כשולח יד בפקדון
 דא אמר עלי דבלאו הכי
 מוותר: לא נדר (ב) לנדק.
 וזו: ויכי שטמנ נדר הוא
 דקאמר בפרק קמא דר"ה
 האומר שלע וז לנדקא כו':
 שטמנא סתמא קאמר ויכי
 גא הדר פירשה בין עלי
 ו' ופירושה כדרב נחמן:
 רבי

(דף מא'): דמן תרומה ע
 ור' שמעון פוטר: יגור
 הקורה ולא יהנה מאותה ח
 השם ויש לחזר כשכותבין
 ואילו בדיקה שרי דאשמו
 בין עלי וכן הפס
 מותר לשטמנא בין לענמו
 ולשטמנא היינו סו' ללותה
 ודוקא יחיד אלל בין העיני
 ורשאין בני עיר לעשות תמנ
 שירא' ודוקא לדבר מזה

רַבִּי חֲדָא עוֹרֵב כּוֹכְבִּים שֶׁהִתְנַדָּב לְבָדֵק הַבֵּית אֵין טַקְבְּלִין מִפְּנֵי כּוֹ.
וְהָיָה וְלִישְׁנֵי הָא ר' מֵאִיר הָא ר' יְהוֹדָה וְיִזְיָל דִּלְרָא"כ קְדוּשָׁה
וְאִינֵה קְדוּשָׁה מִיבְעִיל לִיה ^ב דְּלִין מַקְבְּלִין הֵימֵנו לְבָדֵק הַבֵּית [מִשְׁמַע
קְדוּשָׁה הֵיל] וּמִשְׁמַע דִּמְרִיזוּיָהוּ סְבָרִי כְרִי יְהוֹדָה: **הָא** בְּתַחֲמִילָה
הָא בְּסוּף. ר' פִּי לְתַחֲמִילָה שְׂדִין
רִפְיוֹן יָדִים וּלְבָסוֹף לֹא שְׂדִין רִפְיוֹן
יָדִים וְעוֹד פִּירֵשׁ רִבְזִי לְתַחֲמִילָה
בְּתַחֲמִילָה הַבֵּית יֵשׁ לְחוּס פֶּן יִחְזוּ
זֶהֱס וְיַעֲרַעְרוּ לִמְרֵי יֵשׁ לֵנו חֶלֶק בְּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ לְבָסוֹף דְּבַר מִסּוּיִים אֵין
מַקְבְּלִין פֶּן יִהְיוּ לֵשׁ וּלְתַפְאֶרֶת דְּבַר
שְׂאִין מִסּוּיִים מַקְבְּלִין לֵלֵא שְׂדִין חו
עֲרַעְרוּ הוֹאִיל וְנִבְנֵה צ"ה כְּבֵר וְיִחֹא
זֶה הָא דְּרָאֵם בְּסוּמָן שְׂאִין מִלְכוּתָא
לֵלֵא לִלְכָּא לְמִישָׁא יַעֲרַעְרוּ ^בז:
רַבִּי חֲדָא עוֹרֵב כּוֹכְבִּים שֶׁהִתְנַדָּב
לְבָדֵק הַבֵּית. וְהָא לֵלֵא מוֹקִי לֵה
כְּתָאֵל דְּר' יְהוֹדָה וְר' מֵאִיר וּבְגוֹן
לִילְכָא רִפְיוֹן יָדִים כְּגוֹן מִן הַמֶּלֶךְ
דָּאֵס כֵּן לֹא הוֹי לְמִימַר מַקְבְּלִין וְאֵין
מַקְבְּלִין אֲלָא קְדוּשָׁה וְאִינֵה קְדוּשָׁה
מִבְעִיל לִיה:

שמים מיתבי ^ז עובר
^ז ושם כתוב עליה
 זמר בדעת ישראל
 שם במותר ואם לאו
 שטמא ^ח בלבו לשמים
 זכעיא גניזה הא אין
 זעיא גניזה הוא הדין
 זעליה גמי בעיא גניזה
 זם כתוב עליה יגוד
 שלא במקומו לאו
 תוב על ידות הכלים
 זי יגוד ויגזו אמר רב
 גיה ^י האומר יסלע זו
 מסבור מינה לעצמו אין
 רב אמר רבי זערי
 אחר אמר רבי זערי
 אבא אמר רבי זי
 זיף לה ^י רבא אדרבה
 זו משתמש בה כי
 אבא אמר עלי לא
 כוותיה דרבא גדר
 קה מאי קאמר לא

בגון אמה בליא ערב. פי' הערוך א
 זה לשונו לפי שבמקדש ראשון
 היטה קדושתו בכל הקהל והיטה
 שכינה שדויה על כל עופות
 פורחין עליו וכל צבא במקדש שני פחדו
 מה מטעמא דאין קדושתו כקדושת
 ראשון שמה יפרחו העופות על
 המקדש וישליכו שם דבר טמא עשו
 וזה להצריח העופות מנג ההיכל
 וקראו אותו כליא עורב כלומר האת
 מונעת העורבים מלפרוח בגניזת
 זו וזה דרך שעושין עבשי שומרי
 זרעים עד כאן לשונו ויש מקשה ^י
 דאמר בתוועד קטן (דף ט.) גבי שלמה
 איבעי ליה לשיורי באמת כליא עורב
 ומשיי אמת כליא עורב לזרז צינן
 היא אלמלא היה צינן ראשון וי"ל
 שהיה שלמה ירא שמה לא תהא עליו
 קדושה וכשראו שהיה קדוש הסירוהו:
 מיתבי ואגרת א"ר אבא שומר
 הפרדס. והיינו בחמילת
 הצנין וקשקיל דקד הצית מכורס
 לשון קוטנס וכל נראה דהא לא
 הצנין משל כורס היה וכמה קראי
 איכא גם כמיז ומה חשקן יז אימריא

יִגְוֹר וְנִלְ דוּדֵא מוֹה אִינוּ מִקְסֵד
דֵּהֵא הִיֵּה בְּגִיזִיָּה כִּךְ וּבִדֵּי יִשְׁעֵיהּ
(יִשְׁעֵיהּ) הוּא יִצְנֵה עִירִי אֲבָל אֵל
אֶסְכֵּר שׁוֹמֵר הַפֶּרֶס הִיֵּה חֲרוֹק מִכּוֹרֵשׁ
וְלֹא הִיֵּה שְׁלֹם מִפְּמֵס אִךְ הִיֵּה גִחֹר שִׁימְתִּי
לְצוֹרֵךְ בְּדִקַּה בְּהִיט שְׁהִיֵּה מוֹטֵל עֲלֵיהֶם
שְׁהִיֵּה מוֹלֵךְ בְּכִיפֵה בְּהֵא אִיכֵּה לְמִחֵשׁ
אוֹ לְרִפְיוֹן יָדִים אוֹ לְעִרְעוֹר כְּדִפְרִישִׁית:
אמֵר בְּרַעַת יִשְׂרָאֵל הַפְּרִשְׁתִּיהּ
מִשְׁמַע עֲלֵהּ לְעִבְדֵּךְ כּוֹכְבִּים אִיִּמִּיָּה
בְּתִרְוֵמֵה דִּנְפִשִׁיָּה וְכֵן מִשְׁמַע פֶּרֶק
שְׁנֵי דִּגִּיטִין (דָּף ג.ב.) וְהֵא דִּקְאֵמֵר
בְּזֻכְחִים פֶּרֶק בֵּית שְׁמַאי (דָּף מ.ה.)
לִיתִיָּה בְּתִרְוֵמֵה דִּנְפִשִׁיָּה לֹא קִשִּׁיָּה
לְמִנְאִי נִינְבוֹה בְּפִרְה שְׁנֵי דִּהְדוּשִׁין

(דף מא'): דתן תרומת עובד כוכבים מדמעת וחיבינן עליה חומש
(ור' שמעון פוסק: יגדל וישתמש במוחר. משמע ע"י שיחמוק
הקורה ולא יהנה מאותה חתיכה כשנגד השם בדמקומו מיהא קידש
השם ויש ליזהר כשכותבין ס"ת או תפילין וגררו מקום השם שאין
לכתוב במקומו:
ואילו צדקה שרי **אשתמושי** ביה. משמע ליה דאיידי בין זו
בין עלי וכן הפסק כרז נחמן האומר סלע זו לצדקה
מוחר לשנותה בין לעצמו בין לאחר בין אמר עלי בין אמר זו
ולשנותה היינו ^{סח} לנותה: **משכבת** יד נבאי אסור אשנותה.
ודקא יחיד אלז בלז שני העיר ראשין קודםשמע צבצא בברא (דף ס:
ורושא) יחיד אלז בלז שני תמחוי קופה קודם תמחוי ולשנותה (כלל מ:
שירא) ודוקא לדבר מזהו כדאמרין ציליה שמעתא (ע"פ) גבי

עין משפט
נר מצוה

א מ' פ"ח מל' ממתנות
 עניי' ה"ל':
בא ב' מיי' פ"ח מל' ממתנות
 ה' לו' [טושיש' יו"ד מ']
 של'ט [מ' מ']:
בב ג' מיי' פ"ח מל' ממתנות
 ה' לו' [טושיש' יו"ד מ']:
 ממתנות עניי' ה' לו' מ' טושיש' יו"ד
 כ' רנט טעף: ד'
בג ד' מיי' פ"ח מל' ממתנות
 ה' לו' טושיש' יו"ד
 כ' רנט טעף: ו'
בד ו' מיי' פ"ח מל' ממתנות
 עניי' ה' לו' מ' טושיש' יו"ד מ'
 רנט טעף:
 ד' מיי' פ"ח מ' טושיש' יו"ד
 כ' רנט טעף: ז'
בה ז' מיי' פ"ח מ' טושיש' יו"ד
 יו"ד מ' רנט טעף: ח'
בו ח' מיי' פ"ח מ' טושיש' יו"ד
 [יורנד אלפס זיך פקד ד' דף
 ו' ובבא מ' פקד ח' דף קמ"ג]:

שינויי נוסחאות

[illegible]

שיטה מקובצת

נא חדא עובד כוכבים שהתיר
לך גליון. ר' אבהו בשמיני
רבי ור' חנינא דלבראורא
בבד נדבה איירי ור' אבהו
ואפי' כ' דחקת לאוקמי בבבד
אז' אמר' אז' קדוש שמיני
קדוש מבני לך דהא חל' אינו
קדוש שמיני א"ל תרתייה כ'
ידה' שמי' צנאחי בגליון שמי'
כמי' א' אמר' ברע' שמי' ישרא'
פשיטת' לרבנן אבהו דנא
כוכבים איתיה בתרומה דנא
אין תרומה בתרומה ישראל
וחיבים ליה מיתא אבל ר'
שמעון דבני ישראל מפרשים
ולא תעביד כוכבים אין עליה
אז' ארין כר' דר' צריח שפישר
האן מבנה תרומה ומעשר ולא
אמרת ליה לכהן אז' לאפקי
מספא דאמריין יגנ' ח"י' ע'
תשובת הרשב"א סימן תרד'
תורה: **שמי' במתא' חל' נבא'**
אמר' צנאחי' חל' אין בהשטות
כסף המסה: **תוס' חל' חל'**
נבא' חל' חל' חל' חל' חל' חל'
קדש דיה חל' ע"ה' ואינו
מהות' חל' אשון (ר"ה)
[שמי'] בגליון ע"ה' ע"ה' ע"ה'
נבא' חל' ע"ה': **חל' חל' חל'**
נבא' חל' ע"ה': חל' חל' חל' חל'
מקומו וכו', פ"ה אין מקדש רק
מקום שאלו ואתה חתיכה גנו,
ל' אין רק במקומו רק חל'
ואלו ושיבכוה' הפסוק ע"ה חל'
אבל ע"ה לבדו לא קדש, חל'
פי' ראשון כשטענין וכותבין
מזה ומקדש מזה חל' חל'
חל' במקומו. ע"ה חל' בגליון: